

Názory FoodDrinkEurope na revizi právních předpisů EU o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a stanovení výživových profilů

říjen 2022

VE ZKRATCE

Evropský potravinářský a nápojový průmysl se zavázal zlepšit poskytování jasných, věcných a relevantních informací o potravinách na cestě k udržitelnější a zdravější stravě v souladu s cíli strategie EU Farm to Fork.

V tomto dokumentu FoodDrinkEurope předkládá své názory, technické znalosti a poznatky spotřebitelů s cílem nalézt společná, harmonizovaná řešení pro lepší označování potravin v souvislosti s revizí nařízení EU č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům

KLÍČOVÉ ZPRÁVY

- FoodDrinkEurope vyzývá k dobrovolnému harmonizovanému systému FOPNL v EU, který by měl podporu velké většiny zúčastněných stran a byl by řízen na úrovni EU.
- Každý model profilování živin, který může být přijat na úrovni EU, by měl projít důkladnou vědeckou validací, aby se zajistila správná klasifikace potravin pro účely, pro které je model vyvíjen.
- Povinnost uvádět původ potravin, i když je harmonizována na úrovni EU, může vést k rozdělení trhů, provozů a výrobních linek v jednotlivých zemích, což bude mít negativní důsledky pro podniky, spotřebitele a životní prostředí.
- Zásada deskriptoru založeného na bezpečnosti ("spotřebujte do") a deskriptoru založeného na kvalitě ("spotřebujte do") pro označování dat je vhodná a neměla by se měnit.
- Časový harmonogram implementace by měl být spojen do jednoho data, aby se předešlo řadě nákladných změn štítků, zbytečnému plýtvání a aby se zajistila řádná implementace. Mělo by být stanoveno řádné a přiměřené přechodné období.

Úvod

Poskytování informací o potravinách spotřebitelům je jedním z klíčových nástrojů, které jim umožňují rozhodovat se na základě informací, které odpovídají jejich individuálnímu způsobu stravování a životnímu stylu. Od přijetí nařízení (EU) č. 1169/2011 (dále jen "nařízení FIC") to evropští výrobci potravin a nápojů berou velmi vážně, což dokazuje vysoká míra dodržování požadavků nařízení FIC a zvyšování transparentnosti potravinářských výrobků a postupů na dobrovolné bázi.

V posledním desetiletí bylo v EU v rámci nařízení FIC a dalších předpisů zavedeno mnoho nových požadavků na označování potravin. Vzhledem k množství požadavků na informace pro spotřebitele, které se týkají různých aspektů potravinářských výrobků (životní prostředí, výživa, původ, dobré životní podmínky zvířat atd.), a k záměru Evropské komise vytvořit rámec EU pro označování udržitelných potravin musí Evropská komise provést komplexní reflexi na úrovni EU, aby se zabránilo informačnímu zahlcení spotřebitelů a negativnímu dopadu na podniky.

Tato úvaha by měla mimo jiné zohlednit: skutečné cíle, kterých má být dosaženo (tj. pomoc spotřebitelům při rozhodování na základě informací); účinnost současného poskytování informací spotřebitelům; motivaci a porozumění spotřebitelů; konzistenci a soudržnost mezi různými prvky informací o potravinách; praktickou proveditelnost pro podniky; dopad na jednotný trh a mezinárodní obchod; a úlohu digitálních řešení pro informování spotřebitelů.

V éře digitalizace mohou digitální komunikační prostředky sehrát důležitou roli při usnadňování dalších požadavků na transparentnost a informovanost, zejména proto, že prostor pro označování potravin je omezený. Digitální označování může také snížit množství obalového odpadu, podpořit efektivní využívání zdrojů a snížit výrobní náklady. Může také cíleně a personalizovaně poskytovat informace o výrobku, čímž se zvýší celková dostupnost a přístupnost informací. FoodDrinkEurope vyzývá Evropskou komisi, aby uznala potenciál řešení digitálního označování a poskytla pokyny pro jejich další rozvoj a využívání.

Nutriční značení na přední straně obalu

Mnozí evropští výrobci potravin a nápojů již dlouho poskytují spotřebitelům dobrovolně doplňující informace o obsahu živin v potravinách a nápojích, které doplňují povinnou výživovou tabulku na zadní straně obalu. Evropský potravinářský a nápojový průmysl se v roce 2005 postavil do čela dobrovolného označování nutričních hodnot na přední straně obalu (FOPNL) zavedením doporučených denních dávek (GDA), nyní "[referenčních dávek](#)", které dodnes zůstávají jediným používaným celoevropským systémem.

V EU existuje řada přístupů k FOPNL. Vzhledem k potřebě soudržnějšího a koordinovanějšího přístupu k FOPNL v EU vyzývá FoodDrinkEurope k vytvoření dobrovolného harmonizovaného systému EU s podporou velké většiny zúčastněných stran a pod správou na úrovni EU. Provozovatelé potravinářských podniků, kteří se rozhodnou pro systém EU, by měli mít možnost využívat tento systém na celém trhu EU. Mělo by být nalezeno právně spolehlivé řešení, které by bylo v souladu s rámcem EU, zohledňovalo realitu trhu, kde je zavedeno používání specifických režimů FOPNL, jako je Keyhole v severských zemích, a které by zohledňovalo současné a možné budoucí složitosti vyplývající z dopadu brexitu na irské

spotřebitelů. Vnitrostátní systémy by se měly používat pouze na dobrovolném základě, členské státy nebo maloobchodníci je nesmějí povinně zavádět.

Harmonizovaný systém EU pro FOPNL by měl zohlednit následující prvky:

- **Věrný svým cílům:** Systém by měl informovat o nutričních aspektech potravin a být v souladu s výživovými doporučeními. Měl by spotřebitelům pomáhat při informovaném výběru potravin, které odpovídají jejich stravovacím potřebám a životnímu stylu. Pokyny týkající se velikosti porcí a porcí mohou i nadále hrát roli při pomoci spotřebitelům při výběru zdravé a vyvážené stravy.
- **Objektivní a nediskriminační:** Budoucí systém EU FOPNL by se měl používat výhradně k informování spotřebitelů o obsahu živin v potravinářském výrobku na základě vědeckých důkazů. Žádný potravinářský výrobek nebo kategorie by neměly být "a priori" vyloučeny z možnosti být označeny FOPNL. Neměl by být používán jako nástroj k diskriminaci konkrétních potravinářských výrobků, kategorií potravin, živin nebo složek jako zdravých/nezdravých jako takových (např. varovná označení). Každá potravina může být součástí zdravého jídelníčku, pokud je konzumována v přiměřeném množství a četnosti. Mělo by se zvážit, jak řešit kategorie výrobků, které jsou v současné době z nutričního značení vyňaty, např. nebalené potraviny a potraviny z kategorie s jednou složkou.
- **Na základě spolehlivých nezávislých vědeckých důkazů a výzkumu:** Budoucí celoevropský systém FOPNL by měl být založen na důkladných, nezávislých vědeckých důkazech, včetně jasných důkazů o tom, jak spotřebitelé tento systém chápou. Po jeho přijetí by měly být prováděny pravidelné systematické přezkumy, aby se sledovala jeho účinnost a aby se do systému promítl nejnovější vývoj vědeckých poznatků. Tyto přezkumy musí umožnit řádné a přiměřené přechodné období pro podniky, aby mohly zavést nejnovější vědecké poznatky.
- **doprovázené vhodnými informačními kampaněmi:** Systém by měl být podložen vhodnou celoevropskou informační kampaní, která by zajistila porozumění ze strany spotřebitelů. Kromě vysvětlení, jak systém vykládat a používat, by měly být vedeny informační kampaně pro veřejnost, které by spotřebitele poučily o výživě a zdravém životním stylu.
- **Výjimky a osvobození:** V budoucím celoevropském systému by měly být zváženy výjimky, například pro potraviny určené pro skupiny obyvatelstva s jinými nutričními potřebami, než má běžná dospělá populace (jako jsou potraviny, na které se vztahuje nařízení (EU) č. 609/2013, a počáteční kojenecká výživa), a další kategorie, pro které jsou stanoveny výjimky a osvobození od nutričních údajů (např. v aktuálně platném nařízení FIC a podle norem Codex Alimentarius).

Živinové profily

Složení živin v jednotlivých potravinách není nejdůležitějším faktorem stravy. Při určování toho, co je vyvážená strava, a tedy i při navrhování jakýchkoli opatření v oblasti výživové politiky, včetně výživových profilů, je třeba brát v úvahu i další faktory, jako je množství, četnost, rozmanitost a kombinace konzumovaných potravin a nápojů, životní styl a kulturní zvyklosti.

V současné době poskytuje právní základ pro stanovení výživových profilů pouze článek 4 nařízení (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin, a to ve specifickém kontextu omezení používání výživových a/nebo zdravotních tvrzení při označování některých potravin. Jsme přesvědčeni, že jakýkoli model, který může být na úrovni EU vytvořen, by měl:

- vycházet z důkladné vědecké validace, která zajistí správnou klasifikaci potravin pro účel, pro který je model vyvíjen.
- Neměla by "*a priori*" vylučovat žádnou kategorii z možnosti vznášet nároky.
- Sladit se s výživovými doporučeními založenými na potravinách.
- Zvažte přínos konkrétních živin (např. esenciálních tuků a bílkovin), složek a také nevýživných složek, jako je vláknina.
- Měla by zohledňovat schopnost potravinářského a nápojového průmyslu inovovat, aniž by se tím znehodnotilo úsilí o změnu složení potravin. Inovace výrobků a změna jejich složení by měly být podporovány příznivým regulačním rámcem.

Označování země původu

FoodDrinkEurope vysoce oceňuje transparentnost informací o potravinách a konstatuje, že spotřebitelé se stále více zajímají o informace o původu některých kategorií potravin. V reakci na to evropští výrobci potravin a nápojů dobrovolně uvádějí původ svých výrobků a jejich složek, a to na základě poptávky trhu a v případech, kdy je to z provozního hlediska možné. Tento přístup rovněž pomáhá propagovat vysokou kvalitu evropských potravinářských výrobků ve světě.

FoodDrinkEurope v uplynulých letech opakovaně vyjadřovala obavy z rozšiřování vnitrostátních předpisů o povinném označování země původu v EU. Tyto vnitrostátní iniciativy ohrožují hladké fungování jednotného trhu a poškozují konkurenceschopnost evropského odvětví potravin a nápojů. Členské státy EU by se proto měly vyhýbat rozvoji takových iniciativ a Evropská komise by je měla odrazovat, pokud vnitrostátní právní předpisy nesplňují požadavky stanovené v čl. 39 odst. 2 nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, jak objasnil Evropský soudní dvůr ve svém nedávném rozsudku ve věci "*Groupe Lactalis*"¹.

Ačkoli chápeme a vítáme záměr Komise řešit roztržičnost vnitrostátních opatření na jednotném trhu EU, povinnost uvádět původ/původ potravin, i když je harmonizována na úrovni EU, může stále vést k vnitrostátní segregaci trhů, provozů a výrobních linek (např. oddělené logistické toky, dodatečné čisticí postupy atd.), což může mít negativní důsledky - nejen pro podniky, ale i pro spotřebitele a životní prostředí.

Hospodářský dopad

Rozšíření povinného označování původu nevyhnutelně sníží flexibilitu zdrojů v dodavatelském řetězci. Přestože společnosti často využívají místní dodavatele, nakupují suroviny z jiných zemí nebo na světovém trhu z různých důvodů (např. sezónní dostupnost, kvalita, cena, udržitelnost). Další rozšíření povinného označování původu na další kategorie výrobků buď odebere společnostem veškerou flexibilitu, aby se mohly odchýlit od zdrojů v případě

¹ Rozsudek ze dne 1. října 2020, *Groupe Lactalis v. Premier Ministre a další*, C-485/18, ECLI:EU:C:2020:763.

problémy v dodavatelském řetězci nebo by znamenaly neustálé přizpůsobování etiket potravin, což by vedlo k vyšším nákladům a rostoucímu množství obalového odpadu.

Aby se předešlo nedostatku dodávek, mohou se společnosti rozhodnout zavázat se dodavatelům, kteří mohou zaručit vysoké a stálé objemy, čímž znevýhodní menší výrobce a výrobce z malých členských států, což následně vyvolá opětovnou nacionalizaci/segregaci dodavatelských řetězců s rušivými účinky na hospodářskou soutěž. Je důležité zohlednit flexibilitu, která výrobcům umožní reagovat na nepředvídané problémy způsobené výkyvy v sezónní dostupnosti, rozdíly v kvalitě, náklady, udržitelnost surovin a události vyšší moci (např. přírodní katastrofy, vypuknutí válečného konfliktu atd.).

Dopad na spotřebitele

Je běžné, že se původ surovin mění podle sezónní dostupnosti a kvality; povinné označování původu může podniky tlačit k tomu, aby používaly méně místních surovin, a ne více, aby se vyhnuly neustálé změně označení. To by v konečném důsledku mohlo mít dopad na sortiment nabízených výrobků v neprospěch spotřebitelů. Spotřebitelé by také mohli nést některé dodatečné náklady vyplývající z povinného označování země původu.

Dopad na životní prostředí

Nelze jednoduše předpokládat, že poskytování povinných informací o původu vede k udržitelnějšímu výběru a snižuje dopad potravinového systému na životní prostředí. Právě naopak, méně efektivní potravinové řetězce (např. bude nutné zavést oddělená skladovací zařízení, výrobní linky a přepravní operace, aby byly odděleny složky různého původu) nevyhnutelně povedou k většímu množství odpadu a zvýšené spotřebě energie a dalších zdrojů.

Navíc je velmi sporný předpoklad, že místní produkce a krátké potravinové řetězce jsou udržitelnější ve srovnání s globálními dodavatelskými řetězci *jako takovými*. Objevující se důkazy totiž ukazují, že krátké potravinové dodavatelské řetězce mohou v některých případech vytvářet větší environmentální externality². Kromě toho je uvádění původu často nesprávně vnímáno jako ukazatel udržitelnosti potravin, kvality potravin nebo jako nástroj boje proti podvodům s potravinami.

Označení data

FoodDrinkEurope sdílí cíl Evropské komise snížit do roku 2030 plýtvání potravinami na polovinu v souladu s cílem 12.3 SDG. V tomto ohledu je FoodDrinkEurope aktivním členem Platformy EU pro potravinové ztráty a plýtvání potravinami od jejího založení a její členové v posledních letech úspěšně snižují ztráty potravin v celém potravinovém řetězci. FoodDrinkEurope se domnívá, že politiky a opatření vyplývající ze strategie Farm to Fork by měly podporovat harmonizované, soudržné a účinné kroky k řešení potravinových ztrát a plýtvání potravinami v celém potravinovém řetězci.

² Viz *mimo jiné* Malak-Rawlikowska et al. (2019), "Measuring the Economic, Environmental, and Social Sustainability of Short Food Supply Chains", Sustainability 2019, 11, 4004.

FoodDrinkEurope se domnívá, že princip deskriptoru založeného na bezpečnosti ("spotřebujte do") a deskriptoru založeného na kvalitě ("spotřebujte do") je vhodný a neměl by se měnit. V některých jazycích však mohou mít pojmy "minimální trvanlivost" a "spotřebujte do" velmi blízký význam. Nařízení FIC by proto mohlo být změněno tak, aby se zajistilo, že formulace používané v jednotlivých členských státech pro "minimální trvanlivost" a "spotřebujte do" jsou nejvhodnější pro zajištění toho, aby spotřebitelé rozuměli označování datem spotřeby.

Politická opatření by měla být přiměřená sledovanému cíli. Pokud se navrhuje jakákoli dodatečná formulace, která by doprovázela "datum minimální trvanlivosti" a "datum spotřeby", musí být dobrovolná, pro podnik proveditelná a pro spotřebitele smysluplná. Zavedení jakéhokoli nového loga na obalech potravin je třeba pečlivě posoudit z hlediska porozumění spotřebiteli v celkovém kontextu rychlého nárůstu log na obalech. V této souvislosti bychom rádi zdůraznili, že grafické požadavky vždy znamenají dodatečné výrobní náklady (tisk, balení, náklady na barvy atd.) s dopadem na výrobní kapacitu a často nejsou technicky proveditelné kvůli technologickým omezením. Navíc méně efektivní dodavatelské řetězce mají negativní dopad na životní prostředí (např. vznikem dalších obalů a méně efektivním využíváním zdrojů). Proto je třeba se grafickým prvkům vyhnout.

Systém označování datem, který poskytuje informace o trvanlivosti výrobku, je pro logistiku potravinového řetězce zásadní. Odstranění data minimální trvanlivosti nebo jeho nahrazení jiným datem (například datem výroby) může způsobit problémy s řízením zásob, a tím i potenciální zvýšení plýtvání potravinami. Odstranění data použitelnosti by spotřebitele připravilo o relevantní informaci o době, po kterou si výrobek ještě zachovává své organoleptické vlastnosti, což by vedlo k tomu, že by spotřebitelé výrobek vyřazovali, i když je jeho kvalita stále dobrá.

Harmonizovaný, spolehlivý a ucelený systém označování dat pro spotřebitele je jedním z nástrojů, který může pomoci zabránit plýtvání potravinami. Ten musí být spojen s koordinovanými a trvalými komunikačními iniciativami v celé EU (např. prostřednictvím sociálních médií, partnerství se školami a národními médii), aby se zvýšilo povědomí o dalších způsobech, jak předcházet plýtvání potravinami a omezit ho. Evropská komise by měla svolat všechny příslušné zúčastněné strany ke společné iniciativě EU s cílem zlepšit chápání označování data spotřeby ze strany spotřebitelů namísto změny legislativních ustanovení. Víťame všechna opatření, která mají vést ke srozumitelnější a harmonizovanější komunikaci se spotřebiteli. Nákladově nejefektivnějším řešením by bylo zachovat současný stav a zároveň výrazně investovat do vzdělávání spotřebitelů.

Přechodné období

Pokud revize nařízení FIC povede k několika změnám v označování, společnost FoodDrinkEurope zdvořile žádá, aby bylo načasování provádění seskupeno do jediného data, aby se předešlo řadě nákladných změn v označování, zbytečnému plýtvání a aby bylo zajištěno řádné provádění. Mělo by být poskytnuto řádné a přiměřené přechodné období (např. tři roky nebo více), aby průmysl mohl postupně vyřadit staré označení a přizpůsobit se novým požadavkům na označování. Výrobky, které byly zákonně uvedeny na trh před koncem přechodného období, by měly mít možnost zůstat na trhu až do vyčerpání zásob.

O nás

Potravinářský a nápojový průmysl v EU tvoří 290 000 podniků, které zaměstnávají 4,5 milionu lidí. Každoročně vytváří přidanou hodnotu ve výši 222 miliard eur a je největším zpracovatelským odvětvím z hlediska počtu vytvořených pracovních míst. Jelikož je toto odvětví tvořeno z 99 % malými a středními podniky, jsou naše podniky úzce spjaty se svými místními komunitami. FoodDrinkEurope je organizace evropského odvětví výroby potravin a nápojů, která usiluje o dosažení udržitelnějších potravinových systémů.